

Schrijver Edouard Louis verovert het podium

‘Het theater mag geen veilige plek zijn’

De drie autobiografische boeken van Edouard Louis worden dit voorjaar in de Lage Landen bewerkt voor theater. Maar de liefde is ook wederzijds: het is via theater dat de jonge Franse schrijver, die weldra zijn acteerdebuut maakt, de weg vond naar een nieuw leven. **FILIP TIELENS**

Dit weekend gaat bij de Toneelschuur in Haarlem *Weg met Eddy Bellegueule* in première, een toneeladaptatie door Eline Arbo van Edouard Louis' eerste boek, over zijn traumatische jeugd in het Noord-Franse dorpje Hallencourt en zijn vlucht naar de grootstad. Komende week speelt in het Brusselse Théâtre National opvolger *Geschiedenis van geweld*, in een regie van Thomas Os-

termeier bij de Berlijnse Schaubühne, over het leven van Louis in Parijs en de verkrachting die hij er meemaakte op kerstavond 2012. En in april brengt Ivo van Hove met *Wie heeft mijn vader vermoord?* het derde boek op de planken, waarin Louis de banden aanhaalt met zijn verpauperde, kreuple vader en zwaar uithaalt naar de falende Franse politiek.

Arbo, Ostermeier en Van Hove zijn niet alleen. Over heel Europa,

van Oslo tot Rome, worden de boeken van Louis de jongste jaren gretig bewerkt voor het toneel. Zijn verhalen brengen thema's naar boven die je anders weinig ziet in het theater en in de canon. 'In zijn literatuur, en nu ook op het toneel, geeft Edouard een stem aan mensen die lang geen stem hebben gehad: de arbeiders', verwoordt Ivo van Hove het. Ostermeier voegt daar nog een lijstje aan toe: 'Hij heeft het over klasensrijd en armoede, en hoe die resulteert in homofobie, racisme en misogynie, maar ook over het structureel geweld van politie en politiek tegenover hele groepen van de bevolking. Kortom, de urgente thema's van deze tijd.'

Ook Eline Arbo vindt dat *Weg met Eddy Bellegueule* nu verteld moet worden op het toneel. 'Het is een coming-of-ageverhaal over je ontworstelen aan je verleden en je sociale klasse en wat dat betekent voor je identiteit. Het boek speelt zich af in het arme Noord-Frankrijk, maar plekken waar armoede heerst en waar de onmacht zich uit in racisme, alcoholisme, geweld, angst en pijn bestaan in elk land.' Of zoals Van Hove zegt: 'Louis kan een kleine, persoonlijke geschiedenis in een grotere context plaatsen die voor iedereen herkenbaar is. Dat maakt hem een groot schrijver, van wie we het beste nog niet gezien hebben.'

De kracht van theater

Dat zijn boeken zo vaak bewerkt worden voor theater, is volgens de 27-jarige Louis óók omdat zijn leven voor een groot deel precies dat was: theater. 'Ik voelde me anders dan de andere kinderen op school, die me *faggot* noemden. Mijn ouders waren dan weer bang dat ik me te vrouwelijk zou gedragen. Dus speelde ik een rol door me mannelijker voor te doen en te praten met een diepere stem. Ik speelde een hetero. Elke dag was een performance.'

Evelly vrienden had de jonge Eddy Bellegueule, zoals hij heette vooraleer hij zijn naam veranderde in Edouard Louis, niet. Dus ging hij naar ieder nieuw clubje, waaronder de theaterklas. 'Acteren ging zo vlot, want door de harde wereld waarin ik leefde, was ik

'Geschiedenis van geweld', © Arno Decler

een geboren acteur. Ik wist wat het was om een rol te spelen. Dat mensen daar ook voor applaudisdeerden, deed de homofobe verwijten verstommen.'

Het theater toonde Louis de weg naar een andere wereld. 'Het was een vluchtweg, een manier om te ontsnappen aan mijn kindertijd die ik haatte en waarvoor ik niet had gekozen', vertelt hij. Later, op de kunstacademie, kwam hij als tiener in contact met het theater van grootmeesters als Ariane Mnouchkine, Patrice Chéreau en Thomas Ostermeier, wiens *Hedda Gabler* hij zag in Amiens. 'Een shock, omdat ik me meteen herkende in het geweld uit de voorstelling.'

Maar het was toch Tony Kushner's theatermaraton *Angels in America*, in de encensering van Krzysztof Warlikowski, die de sterkste impact had op de jonge Louis – weliswaar via een omweg. 'Ik zat als homo nog in de kast. Toen ik op het podium zag hoe mannen elkaar kusten en seks hadden, was ik gedegouteerd. Ik wou die *faggot stuff* niet zien. Al na een uur liep ik de zaal uit. Het stuk confronteerde me met wat ik jarenlang verborgen hield.'

Daar ontdekte Louis de kracht van theater, dat voor hem niet alleen moet entertainen, maar ook verontrusten. 'Dat *Angels in America* me oncomfortabel deed voelen, was emanciperend. De kern van theater is dezelfde als die van

'Als kind speelde ik een rol door me mannelijker voor te doen en te praten met een diepere stem. Ik speelde een hetero. Elke dag was een performance'

literatuur: je moet tonen wat moeilijk is om te tonen – denk aan Milo Rau, die in *Familie* een zelfmoord toont op scène. Anders presenteren je alleen maar wat sociaal acceptabel is. En het theater mag geen veilige plek zijn.'

Geboren regisseur...

Ook Ostermeier, een van Europa's belangrijkste theaterregisseurs, deelt die visie. In *Geschiedenis van geweld* – of zoals het in het Duits veel mooier klinkt: *Im Herzen der Gewalt* (in het hart van het geweld) – speelt hij de verschillende stemmen over die bewustloze kerstnacht nog verder uit, onder meer via live videobeelden met smartphones en projecties in close-up. 'Je hoort het perspectief van Edouard, van de politieagent, het hospitaal... Al die stemmen spreken elkaar bovendien vaak tegen: zo verdraait Edouards zijn verkrachttingsverhaal, in een wanhoopig verlangen om gehoord te worden. Dat maakt het theateraantal interessant.'

Bij Ostermeier spelen de acteurs meerdere rollen, maar ook bij Van Hove is dat het geval. Het is te zeggen: Hans Kesting (59) zal zowel de vader spelen als Edouard Louis zelf. Verrassend, aangezien Kesting meer dan dertig jaar ouder is dan Louis. 'Ach, de magie van het theater', zegt Van Hove lachend. 'Edouard is een engelachtige verschijning met zijn blonde haren, maar ik ga geen enkele moeite doen om Hans Kesting op hem te laten lijken. Hij is een meester in transformatie.'

Zowel Ostermeier als Van Hove raakte bevriend met Louis en voerde lange gesprekken met hem. Bij Ostermeier bracht Louis zelfs enkele weken in de repetitieve ruimte door en schreef hij nieuwe dialogen. Voor Louis was het een welgekomen afwisseling; niet drie jaar alleen in zijn kamer werken, zoals bij een nieuw boek, wel collectieve arbeid. Maar er speelde meer, vertelt Louis. 'Op het podium had ik de kans om de beelden uit mijn hoofd live te creëren. Dat was extreem emanciperend. Het is een positieve appropriatie: de acteurs namen mijn verhaal over, zodat ik er niet mee moest dealen. Het werd hun gevecht. Os-

'Theater was een vluchtweg, een manier om te ontsnappen aan mijn kindertijd die ik haatte.' © Arnaud Dumontier/belga

termeier was blij met Louis' creatieve inbreng. 'Edouard leverde ideeën voor scènes en sprong soms op de vloer om iets voor te doen aan de acteurs. Hij is een geboren regisseur.'

... en acteur?

En binnenkort ook acteur, als alles vlot verloopt tenminste. Met Ostermeier werkt Louis momenteel aan een versie van *Wie heeft mijn vader vermoord?*, die hij zelf zal spelen als monoloog. Bang is Louis daar niet voor. (lachend) 'Thomas is een genie, ik vertrouw erop dat hij zal aangeven als het niet werkt.' Zelf op scène staan, past in zijn filosofie. 'Ik wil vech-

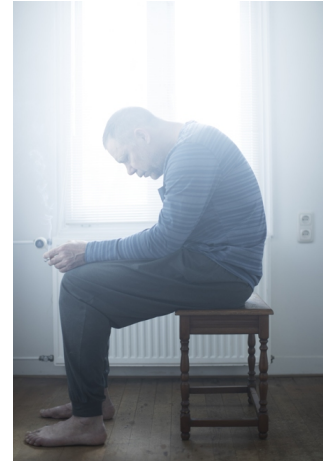
'De kern van theater is dezelfde als die van literatuur: je moet tonen wat moeilijk is om te tonen – denk aan Milo Rau, die in "Familie" een zelfmoord toont op scène'

ten op verschillende vlakken: niet alleen als schrijver of activist (*Louis is een felle tegenstander van het sociale beleid van Macron, red.*), maar ook als performer. Door zelf op het theater te staan, kan ik het publiek nog meer confronteren en wordt het voor hen moeilijker om weg te kijken van mijn verhaal, namelijk hoe onze samenleving mensen vernietigt. Zo speelt het theater een steeds prominenter rol in Louis' leven. Onlangs vertaalde hij twee theaterstukken van de Amerikaanse Anne Carson, die hij bewonderd. En met Milo Rau werkt hij aan een nieuw theaterproject, dat voor het eerst te zien zal zijn in Brussel

tijdens het Kunstenfestivaldes-arts in mei. Maar daarover mag hij nog niets kwijt.

Wat wel vaststaat, is dat Louis alleen maar wil samenwerken met mensen die hij bewondert. Ook al voelt het nog steeds wat vreemd. 'Toen ik begon te werken met Ostermeier en met Van Hove, zag ik de geest van mijn dertienjarige ik op mijn schouder, die niet kon geloven wat er allemaal gebeurde. Eerst wou ik gewoon hulten, want het zijn mensen die ik zo hard bewonderd.' Die liefde is wederzijds: deze en vele andere regisseurs met een reputatie zijn intussen niet zo'n fan van deze *petit garçon* als hij van hen.

'Weg met Eddy Bellegueule' van Toneelschuur Haarlem, van 18/1 tot 7/3 op tournee in Nederland. **'Geschiedenis van geweld'** van Schaubühne Berlin, van 22 tot 26/1 in Théâtre National in Brussel. Op 23/1 vertelt Louis tijdens 'Midi de la poésie' over het werk van Anne Carson. **'Wie heeft mijn vader vermoord'** van Internationaal Theater Amsterdam, van 1 tot 5/4 in De Singel in Antwerpen (uitverkocht) en van 7 tot 17/5 in Amsterdam.

'Wie heeft mijn vader vermoord?'. © Jan Versweyeld

'Weg met Eddy Bellegueule', © Mette Stam

KAAT THEATER

ANNE TERESA DE KEERSMAEKER ROSAS *Achterland*

PRESENTED BY KAATTHEATER, DE MUNTJIA MONNAIE & ROSAS

WO 29/01 > ZO 9/02

Afgelopen seizoen maakte de hereniging van *Achterland* met een nieuwe generatie Rosas-dansers grote indruk: laat deze herkansing niet aan je voorbijgaan.

kaattheater.be